

POLJOPRIVREDA I PREHRAMBENA INDUSTRIJA

Osječko-baranjska županija sa svojim proizvodnim kapacitetima biljne proizvodnje zauzima jedno od najznačajnijih mjesta među županijama u Republici Hrvatskoj. Resursi biljne proizvodnje jedan su od preduvjeta proizvodnje dovoljnih količina animalnih bjelančevina: mesa, mlijeka i jaja za ishranu stanovništva, zbog čega Županija u svojim stratejskim dokumentima posebno mjesto daje razvoju poljoprivredne proizvodnje i prehrambene industrije.

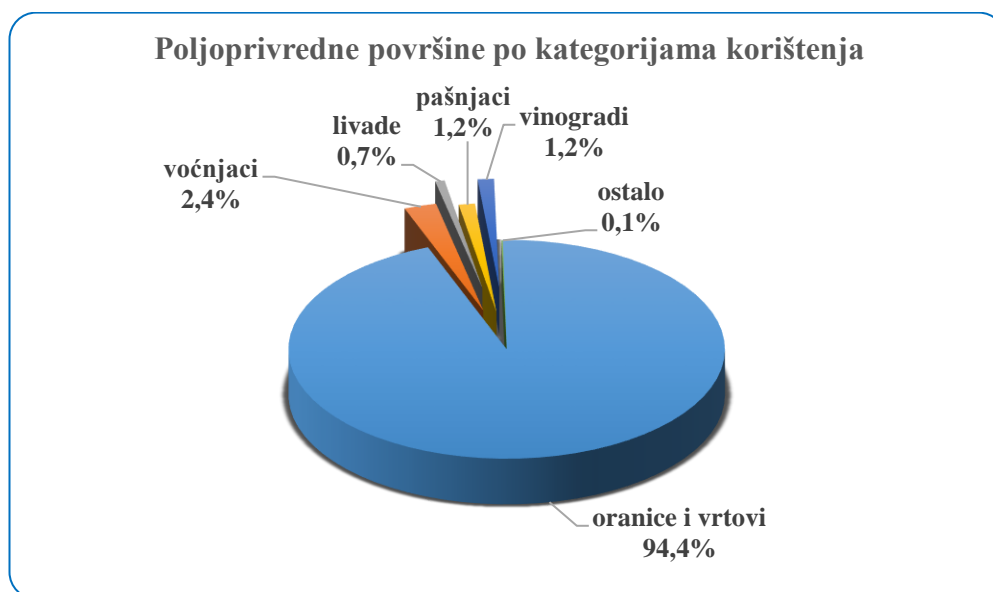
Na osnovu dosadašnjih spoznaja o mogućnostima ratarske i stočarske proizvodnje Županija bi mogla proizvoditi znatno veće količine svih poljoprivrednih proizvoda u odnosu na potrebe njezinog stanovništva. Na taj bi način mogli podmiriti ne samo tržišne potrebe Osječko-baranjske županije nego i veći dio tržišta Republike Hrvatske, pa čak i dio Europske Unije.

Iz tog razloga neophodno je povećati stočni fond, intenzivirati ratarsku i ostale proizvodnje kroz ulaganja u opremu s posebnim naglaskom na programe navodnjavanja, modernizirati proizvodne kapacitete radi poboljšanja kakvoće i količine proizvoda i omogućiti prehrambenu sigurnost stanovništva u što većoj mjeri domaćim konkurentnim poljoprivrednim proizvodima. Jednako tako je cilj stvoriti uvjete za proizvodnju ekoloških proizvoda, koji predstavljaju budućnost u poljoprivrednoj proizvodnji imajući u vidu da je zahtjevno Europsko tržište prepoznalo vrijednost poljoprivrednog proizvoda proizvedenog na ekološki način.

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju – nastavno : APPRRR (Površina obrađenog poljoprivrednog zemljišta u Arkodu na dan 31. 12. 2018. godine) Republika Hrvatska ima 1.133.740,39 ha obrađenih poljoprivrednih površina, a Osječko-baranjska županija 212.574,97 ha obrađenih poljoprivrednih površina, od toga u sustavu potpora prema podacima APPRRR je 209.684,23 ha.

U ukupno obrađenim poljoprivrednim površinama Osječko-baranjske županije najveći dio imaju oranice i vrtovi kojih ima 94,4%, zatim voćnjaci 2,4%, pašnjaci 1,2%, vinogradi 1,2% i livade 0,7% i ostalo zemljište 0,1%.

Graf 1

Izvor: APPRRR, ARKOD

Uvidom u podatke o strukturi obrađenog poljoprivrednog zemljišta s cjelokupnog područja Osječko-baranjske županije objavljenih u statističkom izvješću APPRRR, razvidno je kako su ukupno obrađene poljoprivredne površina Osječko-baranjske županije 212.095 hektara i sastoje se od:

- Oranica i vrtova	200.226 ha
- Voćnjaka	5.041 ha
- Vinograda	2.600 ha
- Livada	1.393 ha
- Pašnjaka	2.573 ha.
- Ostalo	262 ha

Poljoprivredno gospodarstvo čine sve proizvodne jedinice na kojima se obavlja poljoprivredna djelatnost i kojima upravlja poljoprivrednik, a koje se nalaze na području Republike Hrvatske. Prema članku 2. Zakona o poljoprivredi (NN br. 30/15.) poljoprivrednik je fizička ili pravna osoba ili skupina fizičkih ili pravnih osoba koje obavljaju poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu, a obuhvaća sljedeće organizacijske oblike:

- obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG)
- obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti
- trgovačko društvo ili zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti te
- druga pravna osoba.

U Republici Hrvatskoj na dan 31. 12. 2018. godine u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava upisano je ukupno 167.676 poljoprivrednih gospodarstava, od toga 12.665 su s područja Osječko-baranjske županije, što je u odnosu na 2017. godinu povećanje za 1,7%. Prema organizacijskom obliku od toga 11.933 su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, 352 obrti, 296, trgovačka društva, 44 zadruga i 40 ostali organizacijski oblici.

Tablica 1. Kategorije poljoprivrednih gospodarstava u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava

	Kategorije upisanih poljoprivrednih gospodarstava u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	Republika Hrvatska		Osječko-baranjska županija	
		2017.	2018.	2017.	2018.
1.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva	159.191	162.248	11.765	11.933
2.	Obrt	2.174	2.187	351	352
3.	Trgovačka društva	2554	2.690	285	296
4.	Zadruga	347	355	41	44
5.	Ostali	153	196	37	40
	Ukupno	164.458	167.676	12.479	12.655

Izvor: APPRRR, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije

Obrazovna struktura obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava također je nepovoljna. Od 11.933 s područja Županije 528 nositelja imaju visoku stručnu spremu, 343 nositelja višu stručnu spremu, 4.553 nositelja imaju srednju stručnu spremu, 2.616 nositelja imaju završenu osnovnu školu, 661 nositelja nema završenu osnovnu školu, a za 3.232 nositelja nema podataka o stručnoj spremi. Također, starosna dob obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na području Županije nije povoljna: 2.186 nositelja je mlađe od 41 godinu, 931 nositelj je u dobi od 41 do 45 godina, 1.149 nositelja je u dobi od 46 do 50 godina, 3.314 nositelja je u dobi od 51 do 60 godina, 1.300 nositelja je u dobi od 61 do 65 godine, a 3.785 nositelja su preko 65 godina.

U 2018. godini na području Županije prema podacima iz ARKOD-a ukupno 11.867 poljoprivrednih gospodarstava obrađivalo je 212.575 ha kako slijedi:

Tablica 2. Broj poljoprivrednih gospodarstava s obzirom na površine koje obrađuju u Osječko-baranjske županije

God.	do 3 ha		3 – 20 ha		20 – 100 ha		100 – 1500 ha		> 1500	
	PG	Povr.	PG	Povr.	PG	Povr.	PG	Povr.	PG	Povr.
2016.	5.654	5.631	3.979	29.906	1309	60.220	349	73.666	7	42.123
2017.	6.143	5.828	3.983	30.062	1316	60.584	338	73.161	7	42.845
2018.	6.196	5.806	4.003	30.292	1325	60.689	335	72.565	7	43.223

Izvor: APPRRR, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije

Vrijednost otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda u 2018. iznosila je 7.349,4 milijuna kuna. Od toga je vrijednost prodaje iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata iznosila 4.558,6 milijuna kuna ili 62,0%, dok je vrijednost otkupa od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava iznosila 2.790,9 milijuna kuna ili 38,0%. U usporedbi s 2017., vrijednost otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda bilježi pad za 0,3%, pri čemu je vrijednost prodaje iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata pala za 3,1%, dok je vrijednost otkupa od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava porasla za 4,6%. Na pad ukupne vrijednosti otkupa i prodaje na godišnjoj razini utjecali su stočni proizvodi, što je uglavnom prouzročeno smanjenjem cijena otkupljenih i prodanih proizvoda, a manje njihovim količinama.

Tablica 3. Vrijednost otkupljenih a prodanih poljoprivrednih proizvoda u Republici Hrvatskoj u 2016. - 2018. godini

	u milijunima kuna		
	2016.	2017.	2018.
Ukupno	7.057	7.370	7.349
Otkup od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	2.601	2.667	2.791
Prodaja iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata	4.455	4.703	4.559

Izvor: Državni zavod za statistiku, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u strukturi vrijednosti otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda u 2018. žitarice sudjeluju s 19,11%, sirovo kravlje mlijeko s 14,5%, svinje, žive, s 11,68%, uljano sjemenje s 11,17%, goveda, živa, s 12,73%, perad, živa, sa 6,46%, vino sa 6,6%, šećerna repa i sjemenje šećerne repe s 1,9%, kokošja jaja s 4,1%, ostalo povrće, svježe, dinje i lubenice s 2,95%, ostalo voće, orasi i slično koštunjicavo voće s 1,6%, neprerađeni duhan s 1,3%, krumpir s 1,4%, a ostali proizvodi s 4,5%.

Biljna proizvodnja

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku objavljenim 14. svibnja 2019. godine proizvodnja uljane repice u Hrvatskoj u 2018. godini porasla je gotovo 15 posto u odnosu na prethodnu godinu. Uljane repice je, prema podacima DZS-a, lani proizvedeno 155.842 tona, što je 14,8%o više nego u 2017. godini.

Najveće smanjenje površine, od gotovo 21%, u usporedbi s 2017., bilježe površine pod korjenastim i gomoljastim usjevima. To je smanjenje od gotovo 6.200 hektara. Smanjene su i površine pod zelenom krmom s oranica i vrtova, žitaricama te industrijskim biljem.

Povećanu proizvodnju, od 37,7%, u usporedbi s 2017., ostvario je kukuruz za zrno, pšenica za 8,2%, raž za 59,8%, grah za suho zrno za 29,6%, i soja za 18,0%. Kukuruz za zrno u 2018. ostvario je najveći porast prirodna po hektaru i to 9.100 kilograma po hektaru. U usporedbi s 2017. to je porast od 2.800 kilograma po hektaru. To je ujedno najveći prirod po hektaru od 1961. Povećana je proizvodnja i

ostalog voća i povrća, jabuka za 36.897 tona, lubenica za 8.106 tona, luka crvenog i češnjaka za 6.337 tona, šljiva za 6.278 tona, kupusa crvenog i bijelog za 4.253 tone te kukuruza šećerca za 3.310 tona.

Proizvodnja rajčice u 2018. smanjena je za 10.273 tone u usporedbi s 2017. Također je smanjena i proizvodnja pojedinih voćnih vrsta i povrća, i to bresaka i nektarina za 3.842 tone, paprike za 1.197 tona, te višanja i trešanja za 545 tona.

Struktura proljetne i jesenske sjetve u sustavu potpora na području OBŽ

Najznačajnije mjesto u ukupnoj strukturi ratarske proizvodnje u Osječko-baranjskoj županiji zauzima proizvodnja žitarica i to s čak 53,9 % zastupljenosti, dok su uljarice zastupljene sa 26,15%, a šećerna repa s 3,6%. Odnosi u strukturi sjetve i plodoreda ovise o više čimbenika među kojima je najvažniji cijena robe na tržištu, mogućnost otkupa i skladištenja te rokovi plaćanja i preduvjeti ostvarivanja i pravila tzv. Zelenoga plaćanja. Usporedbom podataka 2017. i 2018. godine razvidno je povećanje zasijanih površina pod pšenicom i suncokretom, te smanjenje površina koje su zasijane šećernom repom. Proljetna sjetva zastupljena je s 62%, od ukupnih površina u proizvodnoj godini. Odstupanja koja se događaju u pojedinim godinama nisu značajna, ali na njih najviše utječe tržište odnosno potražnja za pojedinim kulturama ili tržišni viškovi koji utječu da se te kulture ne siju iduće godine.

Tablica 4. Prikaz strukture proljetne i jesenske sjetve u sustavu potpora na području Osječko-baranjske županije

Redni broj	Kulture	2017. godina	2018. godina
		ha	ha
1.	Kukuruz	49.541	52.380
2.	Šećerna repa	7.538	8.896
3.	Suncokret	22.118	21.384
4.	Soja	15.053	16.876
5.	Zob (jara)	656	1.272
6.	Ječam (jari)	639	817
7.	Krmno bilje	16.255	15.719
8.	OSTALO (voće, vinova loza, duhan, povrće i dr.)	17.989	17.797
UKUPNO proljetne kulture		126.940	129.789
1.	Pšenica (ozima)	43.974	36.960
2.	Ječam (ozimi)	13.558	13.987
3.	Triticalle (ozimi)	2.840	2.467
4.	Zob (ozima)	1.116	1.229
5.	Uljana repica	17.657	17.881
6.	Raž (ozima)	750	493
UKUPNO jesenske kulture		73.017	79.895
SVEUKUPNO (proljetne i jesenske kulture)		210.052	209.684

Izvor: APPRRR, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku ukupna vrijednost otkupljenih, a prodanih poljoprivrednih proizvoda u biljnoj proizvodnji u Republici Hrvatskoj u 2018. godini iznosila 3.643.925.766 kuna, a uvoz proizvoda biljne proizvodnje i prateće industrije u 2018. godine u Hrvatsku iznosio je 1.842.967.739 eura, izvoz je iznosio 1.422.894.386 eura, te se negativni saldo u odnosu na 2017. godinu smanjio za 20 milijuna eura i iznosi 420.073.353 eura.

Žetva i otkup pšenice roda 2018.

U Hrvatskoj je u 2018. godini zasijano 142.000 hektara pšenice, što je u odnosu na prethodnu godinu za oko 45.000 hektara više. Prosječni prinos u Hrvatskoj je oko 5,4 t/ha. Žetva je počela dva

tjedna ranije od predviđenog, a učestale kiše produžile su skidanje pšenice s polja. Nepovoljni vremenski uvjeti djelomično su isprali kvalitetu pšenice, pa je drugi dio žetve rezultirao smanjenjem hektolitara i pojavom prokljalih zrna.

Na području Osječko-baranjske županije žetva pšenice u 2018. godini počela je u drugoj polovici lipnja, a završila je oko 15. srpnja. Prinos pšenice iznosio je prosječno 6,0 t/ha, vlaga je bila u prosjeku 13,01%, primjese do 5%, a hektolitarska masa u od 76 do 80 kg/hl. U tablici 5. prikazana je procjena proizvodnje pšenice, ječma, zobi i uljane repice u 2018. godini.

Tablica 5: Proizvodnje pšenice, ječma, zobi i uljane repice u 2018. godini

KULTURA	Žetvena površina (hektara)	Prinos (t/ha)	Proizvodnja (tona)
Pšenica	44.000	6,0	264.000
Ječam ozimi	13.558	5,5	75.569
Zob ozima	1.120	4,5	5.040
Uljana repica	17.660	3,0	52.980

Izvor i obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

U tablici 6 prikazan je za pšenicu, ječam, zob i uljanu repicu usporedni pregled žetvenih površina, prinosa i proizvodnje za razdoblje od 2012. do 2018. godine.

Tablica 6: Usporedni pregled žetvenih površina, prinosa i proizvodnje za razdoblje od 2012. do 2018. godine.

KULTURA	Žetvene površine u ha, prinosi ha/t i proizvodnja u tonama	godina						
		2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Pšenica	Žetvene površine	55.000	60.000	50.000	48.000	50.000	40.000	44.000
	Prinos	5,00	5,00	4,50	6,00	6,00	6,50	6,00
	Proizvedeno	275.000	300.000	225.000	288.000	300.000	260.000	264.000
Ječam	Žetvene površine	10.000	10.000	10.000	10.000	12.000	14.000	13.558
	Prinos	4,50	4,50	4,50	5,0	5,00	5,50	5,50
	Proizvedeno	45.000	45.000	45.000	50.000	60.000	77.000	75.769
Zob	Žetvene površine	2.000	1.500	1.000	1.000	1.000	1.250	1.120
	Prinos	3,50	3,50	3,50	4,00	4,50	4,50	4,50
	Proizvedeno	7.000	5.250	3.500	4.000	4.500	5.625	5.040
Uljana repica	Žetvene površine	3.000	2.500	5.000	3.800	4.000	17.881	17.660
	Prinos	2,50	2,60	3,00	3,0	3,00	3,00	3,00
	Proizvedeno	7.500	6.500	15.000	11.400	12.000	53.643	52.980

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Otkup pšenice na području Osječko-baranjske županije roda 2018. godine

Na području Osječko-baranjske županije žetva pšenice je obavljena na ukupnoj površini od oko 44.000 ha, a požeto je ukupno 264.000 tona pšenice uz prosječni prinos od 6,0 t/ha, hektolitarsku težinu od 79 do 80 kg/hl, primjese do 5% i vlagu manju od 13,5%.

Otkup pšenice roda 2018. godine obavljan je sukladno donesenom Pravilniku o parametrima kvalitete i kvalitativnim klasama pšenice u otkupu pšenice roda 2018. godine, tako da je većina

proizvođača na tržištu za otkupljenu pšenicu dobila od 1,00 do 1,10 kn/kg, a što odgovara II. i III. kvalitativnoj klasi. U tablici 7. prikazani su parametri pšenice u otkupu pšenice roda 2018. godine.

Tablica 7: Parametri kvalitete i kvalitativne klase pšenice u otkupu pšenice roda 2018. godine

Parametri kvalitete	Kvalitativne klase pšenice				
	Premium	I. klasa	II. klasa	III. klasa	IV. klasa
Proteini (%)	>15	13,5-14,99	12,00-13,49	10,5-11,99	<10,49
Hektolitar (kg/hl)	80	78	78	74	<74
Vlaga (%)	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
Primjese (crna) (%)	najviše 2	najviše 2	najviše 2	najviše 2	najviše 2
Ukupna primjesa (%)	najviše 5	najviše 5	najviše 5	najviše 5	najviše 5

Izvor podataka: Pravilnik o parametrima kvalitete i kvalitativnim klasama pšenice u otkupu pšenice roda 2017. godine („Narodne novine“ broj 64/2017.)

Na otkupnim mjestima u Slavoniji i Baranji, pšenica se razvrstavala prema udjelu proteina u skladu s Pravilnikom o parametrima kvalitete i kvalitativnim klasama pšenice u otkupu pšenice roda 2018. godine.

Kontrolna kuća Inspecto d.o.o. tijekom otkupa pšenice roda 2018. godine izvršila je pregled ukupno oko 294.092. tona pšenice. Prema rezultatima analiza Inspecta d.o.o. žetve pšenice roda 2018. godine prosječni udio vlage iznosio je 13,01%, a prosječni hektolitar iznosio je 76,55 kg/hl, a ukupna primjesa iznosila je 4,26 %. Prosječna vrijednost proteina iznosila je 12,31 %.

Berba kasnih usjeva roda 2018. godine

Na poljoprivrednim površinama Osječko-baranjske županije berba kasnih usjeva prema podacima APPRR - AGRONET obavljena je na 129.789 ha. U strukturi jesenske berbe prevladavao je kukuruz na 49.540 ha ili na 35% površina, suncokret je požnjeven s 22.118 ha (17%), soja 15.053 ha (14%), krmno bilje 15.718 ha (12,5%), šećerna repa 7.538 ha (5,8%).

Tablica 8: Prinosi kasnih usjeva roda 2018. godine

Kultura	Zasijane površine (ha)	Prosječni prinos (t/ha)	Ukupno tona
Kukuruz merkantilni	49.540	9,5	470.630
Šećerna repa	7.538	55	414.590
Suncokret	22.118	3,0	66.354
Soja	15.053	3,2	48.170

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Uz prosječan prinos 9,5 t/ha ostvarena je proizvodnja od 470.630 tona kukuruza, uz prinos od 55 t/ha proizvedeno je 414.590 tona šećerne repe, uz prinos od 3,0 t/ha proizvedeno je 66.354 tona suncokreta i uz prinos od 3,2 t/ha proizvedeno je 48.170 tona soje.

Jesenska sjetva 2018. godine za ozime kulture u Osječko-baranjskoj županiji

Tablica 9: Kulture i površine u jesenskoj sjetvi 2018. godine

KULTURA	Zasijano ha
Pšenica	50.000
Ječam	12.000
Zob	1.000
Ostale ozime žitarice	2.800
Uljana repica	20.000
UKUPNO	85.800

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Prema priopćenju Državnog zavoda za statistiku od 25. veljače 2019. godine površina zasijana žitaricama u 2018. povećala se za 1,8% u odnosu na prethodnu godinu, dok se površina zasijana uljanom repicom u odnosu na prethodnu godinu znatno smanjila, i to za 17,0%. U strukturi ukupnih površina zasijanih žitaricama u 2018. najviše su zastupljene pšenica, s oko 61,7%, i ječam, s oko 23,5%. Površine zasijane pšenicom i ječmom ostale su nepromijenjene u odnosu na prethodnu godinu. Površina zasijana uljanom repicom, koja u ukupno zasijanoj površini u 2018. sudjeluje s oko 16,1%, manja je za 9 tisuća hektara. U odnosu na prethodnu godinu, ukupne površine zasijane u jesenskoj sjetvi neznatno su se smanjile, za oko 2,0%.

Očekivana proizvodnja važnijih ozimih kultura na poljima Osječko-baranjske županije

Obzirom na procjenu zasijanih površina u jesenskoj sjetvi 2018. godine na području Osječko-baranjske županije, može se očekivati sljedeća proizvodnja važnijih ozimih kultura pod pretpostavkom da će sljedeća vegetativna godina biti klimatski prosječna, uz primjenu potrebnih agrotehničkih mjera:

Tablica 10: Očekivana proizvodnja ozimih usjeva

KULTURA	Sjetvena površina (ha)	Očekivani prinos t/ha	Očekivana ukupna proizvodnja u tonama
Pšenica	50.000	6,0	300.000
Ječam.	12.000	5,5	66.000
Zob	20.000	3,0	60.000
Uljana repica	1.000	4,0	4.000

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Uz planirani prinos od 6,0 t/ha planira se proizvesti 300.000 tona zrna pšenice. Osim pšenice koja je najviše zastupljena, na zasijanim površinama planira se proizvesti 60.000 tona uljane repice, 66.000 tona ječma i 4.000 tona zobi.

Proljetna sjetva 2019. godine na površinama Osječko-baranjske županije

Sjetva pripada među najvažnije agrotehničke mjere u biljnoj proizvodnji. Greške koje se naprave u sjetvi su nenadoknadive i kasnije se ne mogu ispraviti. Prilikom sjetve treba obratiti pozornost na izbor sorte, kvalitetu sjemena, vrijeme, način i dubinu sjetve, količinu sjemena za sjetvu i sklop.

Pregled procjene proljetne sjetve po kulturama

Tablica 11: Struktura proljetne sjetve po kulturama u 2019. godini

Kultura	Zasijano(ha)	% u sjetvi
Kukuruz	50.000	43,9
Šećerna repa	7.500	6,6
Soja	15.000	13,2
Suncokret	22.000	19,3
Jare žitarice	2.000	1,8
Povrće	1.500	1,3
Krmno bilje	16.000	14,0
UKUPNO	114.000	100

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Kako je vidljivo iz tablice 11 procjenjuje se da je proljetna sjetva obavljena na 114.000 ha. U strukturi proljetne sjetve i dalje najviše učešća ima kukuruz merkantilni s 44%, zatim suncokret s 19,3%, krmno bilje s 14%, soja s 13,2%, šećerna repa s 6,6%, itd.

Voćarstvo i vinogradarstvo

Pod višegodišnjim nasadima voća u intenzivnoj proizvodnji na području Osječko-baranjske županije, prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju ukupno je 4.940 ha što je na razini 2017. godine. Najzastupljenija voćna vrsta na području Županije je orah (1.080 ha), lijeska (854 ha) višnja (817 ha), jabuka (689) i šljiva (560 ha).

Tablica 12. Proizvodnja voćnih vrsta na području Osječko-baranjske županije

Redni broj	Kulture	2016. godina	2017. godina	2018. godina
		Ha	Ha	Ha
1.	Aronija	38,49	50,63	58,57
2.	Breskva	139,01	141,7	122,43
3.	Jabuka	823,11	781,82	689
4.	Jagoda	18,13	21,2	21,77
5.	Kruška	177,73	175,09	88,47
6.	Kupina	21,95	21,12	18,36
7.	Lijeska	546	718,23	854,67
8.	Lubenice	54,78	54,3	53,91
9.	Marelica	156,86	158,57	169,17
10.	Miješani nasad	209,01	224,01	230,91
11.	Nektarine	75,62	66,88	59,27
12.	Orah	863,55	1.037,41	1.080,37
13.	Šljiva	578,36	565,66	560
14.	Trešnja	44,19	59,16	59
15.	Višnja	883,62	824,99	817
16.	Ostalo	38	57	58
	UKUPNO	4.668,27	4.947,72	4.940,00

Izvor: APPRRR

Obzirom na novo zasadene voćnjake i vinograde, posljednjih deset godina na području naše Županije znatno se povećala proizvodnja voća na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima i poljoprivrednim tvrtkama, međutim za postizanje još boljih ekonomskih rezultata i bolje kakvoće voća neophodni su skladišni i hladni prostori za čuvanje voća. Da bi se povećala vrijednost visokokvalitetnih proizvoda također je potrebno kontinuirano poboljšanje pakiranja i konfekcioniranja proizvoda.

U Republici Hrvatskoj ukupni kapaciteti ULO hladnjača u centrima za otkup voća i povrća iznose oko 40.000 tona, a prema procjenama Hrvatske voćarske zajednice s obzirom na dosadašnja ulaganja u nove voćnjake za dvije do tri godine trebati će nam oko 100.000 tona. Problem je što ULO hladnjače nisu ravnomjerno raspoređene na cijelom području Republike Hrvatske i što su vlasnici veletrgovci, a ne udruge i zadruge voćara. Najveći broj otkupnih centara u zemlji okuplja tvrtka Agrofructus, specijalizirana za otkup i prodaju voća i povrća, a u Hrvatskoj posjeduje sedam velikih otkupnih centara, a od toga jedan u Osječko-baranjskoj županiji u Donjem Miholjcu. Kapacitet ULO-hladnjače u Donjem Miholjcu iznosi 2.500 tona. Također u Osječko-baranjskoj županiji se nalazi još ULO-hladnjača tvrtke Baretid kapaciteta 2.100 tona i tvrtke RABO d.o.o. kapaciteta 2.700 tona.

Stočarska proizvodnja

Stočarska proizvodnja ima važnu ulogu u poljoprivrednoj djelatnosti Republike Hrvatske s udjelom od oko 50,4% vrijednosti ukupne poljoprivredne proizvodnje. U strukturi stočarske proizvodnje najvažniju ulogu imaju govedarstvo, svinjogojstvo, peradarstvo te ovčarstvo i kozarstvo. Posljednjih godina bilježi se intenzivan proces restrukturiranja u stočarskom sektoru, pri čemu se ova proizvodnja

već dulje razdoblje nalazi u nepovoljnim tržišnim uvjetima. Proizvodnja mlijeka predstavlja osnovicu govedarske proizvodnje, na koju je najvećim dijelom naslonjena proizvodnja goveđeg mesa.

U Republici Hrvatskoj u 2018. u odnosu na 2017. broj goveda smanjio se za 8,2%. Nastavlja se trend smanjenja ukupnog broja muznih krava, i to za 2,2%. Negativna kretanja prisutna su i kod proizvodnje svinja, čiji je ukupan broj manji za 6,4%. Broj ovaca zadržao se na približno istoj razini kao u 2017., dok je broj koza veći za 3,9%. Najznatniji porast proizvodnje u 2018. u usporedbi s 2017. zabilježen je kod peradi, i to za 9,8%.

Govedarska proizvodnja

Govedarstvo je najvažnija grana stočarstva i poljoprivrede općenito, temelj je razvoja ukupne stočarske proizvodnje i kao takva je od višestruke gospodarske važnosti.. Osim što se u sustavu govedarske proizvodnje osiguravaju značajni proizvodi (mlijeko i meso) njezina je važnost posebice naglašena zbog komplementarnosti s ratarskom proizvodnjom. Uz to što su goveda veliki potrošači ratarskih proizvoda oni u značajnoj mjeri doprinose prirodnom povećanju plodnosti tla. Govedarska proizvodnja (goveda živa i proizvodnja sirovog kravljeg mlijeka) čini 27,2% vrijednosti ukupne poljoprivredne proizvodnje i oko 54,0% vrijednosti stočarstva (u izračunu postotka vrijednosti pojedine proizvodnje u ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje korišteni su podaci Državnog zavoda za statistiku, Godišnji otkup i prodaja poljoprivrednih proizvoda u 2018. godini).

Kako bi govedarska proizvodnja postala konkurentna na otvorenom tržištu i u cijelosti zadovoljila domaće potrebe za mlijekom i mesom nužno je u govedarstvu uspostaviti nove proizvodne sustave koji će se svojom veličinom proizvodne jedinice, razinom proizvodnje te primjenom tehnološkog procesa moći nositi s proizvodnim sustavima drugih razvijenih stočarskih zemalja. Proces smanjivanja proizvodnih kapaciteta u govedarstvu otvara naglašeniju proizvodnu specijalizaciju proizvođača i to na proizvodnju mlijeka i tov junadi.

Tablica 13: Brojno stanje goveda u Osječko-baranjskoj županiji i Republici Hrvatskoj za 2013. – 2018. godinu

Godina	Goveda			Krave		
	RH	OBŽ	OBŽ/RH %	RH	OBŽ	OBŽ/RH %
2013.	470.329	80.050	17,02	180.946	25.699	14,20
2014	462.568	82.145	17,76	178.827	26.519	14,83
2015.	472.299	87.867	18,6	174.805	26.238	15,00
2016.	462.361	84.258	18,22	167.628	24.528	14,6
2017.	466.215	86.292	18,51	160.560	23.500	14,6
2018.	465.111	85.802	18,44	155.960	22.655	14,5

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Godišnje izvješće za 2018 godinu – Govedarstvo,
Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije

Podaci u Godišnjem izvješću Hrvatske poljoprivredne agencije za 2018. godinu pokazatelj su trenutnog stanja u govedarskoj proizvodnji Republike Hrvatske. Ukupan broj krava u 2018. godini je iznosio 155.960 krava, što predstavlja smanjenje za 3% prema prethodnoj godini. Nastavljen je negativan trend smanjenja populacije krava, koja je u odnosu na prethodnu godinu manja za ~3%. U zadnjih šest godina ukupan broj krava manji je za ~25.000, dok je ukupan broj novorođene teladi smanjen za ~25.000 grla. U 2018. godini uvezeno je oko 128.000 goveda (povećanje od ~28%), najvećim dijelom teladi za tov, dok je izvezeno ~49.000 goveda (~22% više nego godinu prije). Stalnim smanjenjem populacije krava dolazi do smanjenja ukupnog broja novorođene teladi.

Tako raste potreba za uvozom teladi za tov, koja dolaze iz drugih zemalja Europske Unije (najvećim dijelom iz Rumunjske - 62%). Od ukupnog broja uvezenih goveda približno 3% su rasplodne junice i krave prvotelke, najvećim dijelom iz Njemačke, a slijede Austrija i Nizozemska. U izvozu dominiraju utovljena junad i krave za klanje, pri čemu prema brojnosti prednjače Libanon (54%), Italija, Kosovo, Austrija i Crna Gora. Izvoz goveda pokriva približno 38% uvoza, a treba istaknuti da su većina izvezene junadi grla rođena u drugim zemljama Europske Unije, a tovljena u Republici Hrvatskoj

Tablica 14: Pregled otkupljenih količina mlijeka (kg)

Godina	R. Hrvatska	Osječko-baranjska županija	% udio OBŽ u otkupu mlijeka
2010.	623.881.162	135.008.408	21,6
2011.	626.407.108	148.570.280	23,7
2012.	602.364.638	158.276.650	26,3
2013.	503.851.844	124.108.922	24,6
2014.	522.694.451	141.031.854	27,0
2015.	513.406.175	148.930.366	29,0
2016.	489.645.699	146.861.750	30,0
2017.	476.773.218	142.859.149	30,0
2018.	453.458.230	133.562.960	29,5

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija, Godišnje izvješće za 2017. godinu, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije

Proizvodnja mlijeka u Hrvatskoj u 2018. u odnosu na 2017. godinu smanjena je za oko 5%, u Osječko-baranjskoj županiji također je zabilježeno smanjenje proizvodnje u odnosu na 2017. godinu oko 7%. U 2017. godini, na području Županije otkupljeno je 133.562.960 kilograma što čini 29,5% ukupno otkupljenih količina mlijeka. Godišnje potrebe za govedarskim proizvodima u Republici Hrvatskoj su: 1,2 milijarde litara mlijeka, što predviđa potrošnju 260 litara po stanovniku, te 68.150 tona goveđeg mesa što pretpostavlja potrošnju 14 kilograma po stanovniku. Tijekom 2018. godine otkupljeno je 453.458.230 kg mlijeka od strane 34 mljekara i 10 registriranih malih obiteljskih sirana koje prerađuju mlijeko proizvedeno na vlastitom gospodarstvu. Mlijeko je otkupljeno od 6.193 hrvatskih seoskih gospodarstva i velikih farmi proizvođača mlijeka.

Tablica 15: Pregled broja isporučitelja kravljeg mlijeka

Godina	Broj isporučitelja u RH	Broj isporučitelja OBŽ	Udio u ukupnom broju isporučitelja
2010.	19.937	1.367	6,9
2011.	17.366	1.214	7,0
2012.	14.874	1.077	7,2
2013.	12.639	917	7,3
2014.	11.092	729	6,6
2015.	9.948	643	6,5
2016.	8.376	566	6,7
2017.	7.026	496	7,0
2018.	6.193	439	7,1

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Godišnje izvješće za 2018 godinu – Govedarstvo, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije

Od ukupno 439 proizvođača mlijeka s područja Osječko-baranjske županije u 2018. godini 284 proizvođača koji proizvode do 50.000 kilograma mlijeka godišnje, isporučili su 4.963.633 kilograma (3,7%), a 155 proizvođača isporučili su 128.599.327 (96,3%) kilograma mlijeka. Posljedica dugogodišnjeg trenda pada isporučitelja i broja krava, uglavnom kombiniranih pasmina, na obiteljskim gospodarstvima orijentiranim na proizvodnju mlijeka a koja dominiraju u strukturi govedarskih farmi, kao posljedica intenzivnog restrukturiranja sektora, rezultira nedostatnim brojem teladi za tov koji se nadomješta uvozom, a što može uzrokovati nestabilnost tova junadi.

Broj posjednika krava u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu na području Osječko-baranjske županije smanjen je za 33, a broj krava manji je za 845 komada.

Tablica 16. Otkup kravljeg mlijeka za razdoblje 2014. - 2018. godina

Naziv mljekare	Količina (kg)					% 2018
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	
Dukat	183.184.417	192.729.132	190.368.353	202.263.197	190.389.731	44,80
Vindija	136.500.276	133.212.936	137.790.010	131.635.797	131.218.786	22,83
Meggle Hrvatska	35.658.478	35.122.626	29.870.876	30.869.891	28.500.839	6,22
Belje d.d.	80.781.720	74.351.977	58.257.809	55.840.944	51.807.184	11,42

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Godišnje izvješće za 2018 godinu – Govedarstvo, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije

Osim navedenog, ima i drugih čimbenika koji znakovito utječu na sadašnje stanje i trendove u govedarskoj proizvodnji. To je visoka cijena kapitala i inputa, kao i struktura vlasništva prerađivačke industrije. Posebno je naglašen problem cjenovnih odnosa u otkupu sirovina. Naime u zemljama članicama EU veliki broj klaonica i mljekara u suvlasništvu je i proizvođača sirovine, što je vrlo bitno pri formiranju otkupne cijene. U Hrvatskoj cijenu mlijeka mljekare formiraju sa svakim proizvođačem pojedinačno, s tim da se za utvrđivanje cijene, podaci o kvaliteti mlijeka koriste od Središnjeg laboratorij za kontrolu mlijeka u Križevcima (sadržaj bjelančevina, mliječne masti, broja mikroorganizama i somatskih stanica, prisutnost rezuida). Način formiranja cijene i sam njen iznos za standard kilograma predstavlja poslovnu tajnu.

Svaka mljekara utvrđuje cijenu mlijeka samostalno, s time da je standard kvalitete, odnosno sadržaj mliječne masti od 4,2% i sadržaja bjelančevina od 3,4%, broj mikroorganizama manji od 100.000 u 1 mililitru i broj somatskih stanica manji od 400.000 u 1 mililitru. Za utvrđivanje kvalitete mlijeka mjerodavan je Središnji laboratorij za kontrolu mlijeka u Križevcima.

Republika Hrvatska po razvijenosti poljoprivredne proizvodnje i proizvodnje mlijeka, značajno zaostaje za članicama Europske unije. Udio uvoza gotovih mliječnih proizvoda, je u ogromnom porastu, 2018. godini negativna bilanca iznosi oko 160.000.000 eura.

Tablica 17. Ukupne težine (t) klasiranih govedih trupova po kategorijama za period 2010.- 2018. godine - RH i uvoz

Godina	Republika Hrvatska	Uvoz	Ukupno
2010.	51.689	3.343	55.032
2011.	51.133	2.668	53.801
2012.	44.654	2.020	46.674
2013.	45.747	2.003	47.750
2014.	42.271	2.064	44.335
2015.	39.542	2.489	42.031
2016.	41.755	2.956	44.711
2017.	39.974	2.590	42.564
2018.	41.256	2.181	43.707

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Godišnje izvješće za 2018 godinu – Govedarstvo, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije

Uzimajući u obzir činjenicu da se gotovo 2/3 tovnog materijala uvozi razvidno je kako ova grana proizvodnje ima budućnost ako se Hrvatska u narednom razdoblju usmjeri prema razvoju govedarske proizvodnje (povećanje broja krava) kako bi se osigurala dostatne količine tovnog materijala, obzirom da je zabilježen smanjen broj teladi na istočno europskom tržištu. U 2018. godinu u Hrvatsku uvezeno je goveđeg mesa u vrijednosti 96,7 milijuna eura, a u istom razdoblju izvezeno je goveđeg mesa u vrijednosti 32 milijuna eura. Mljekarski sektor suočava se s ozbiljnim problemima, ulaskom Hrvatske u

EU došlo je do naglog porasta uvoza gotovih mliječnih proizvoda, a osobito su pogođeni mali poljoprivrednici, čime se ugrožavaju društvene strukture u ruralnim područjima.

Svinjogojska proizvodnja

Važnost svinjogojstva u stočarskoj proizvodnji i ukupnom gospodarstvu Republike Hrvatske proizlazi iz njegove ekonomske i biološke važnosti. Svinjogojska proizvodnja je najvažniji izvor mesa za opskrbu domaćeg tržišta, svinjogojstvo ima veliku ulogu u oplemenjivanju ratarskih proizvoda, a utječe i na razvoj drugih grana gospodarstva: prerada mesa, proizvodnja stočne hrane, građevinarstvo itd. U svinjogojskoj proizvodnji je zbog brzog obrta životinja relativno brz povrat uloženi sredstava. Biološka važnost svinjogojstva proizlazi iz mogućnosti vrlo dobrog iskorištavanja žitarica, uljarica, ali i nekih nusproizvoda koji nastaju u prehrambenoj industriji.

Sadašnja svinjogojska proizvodnja, procjenjuje se, zadovoljava 2/3 hrvatskih potreba. Svinjogojstvo u vrijednosti stočarske proizvodnje sudjeluje s 25%, dok je u sveukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje s 12,8%, a čini najvažniju proizvodnju mesa u Hrvatskoj.

Tablica 18: Broj krmača u Republici Hrvatskoj

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Krmače	136.000	109.000	98.000	106.000	99.000	96.000	100.000	102.000	99.000

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Godišnje izvješće za 2018 godinu – Svinjogojstvo, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije

Hrvatska, iako ima prirodne, agroekološke prednosti za razvitak stočarstva, a u tome i svinjogojstva, ne pokriva potrebe prehrane pučanstva (kao i turističke potrošnje) pa razliku podmiruje uvozom. Hrvatska, naime, uz potrošnju od oko 24 kg svinjskog mesa od čega 15 kg svježeg mesa, hrvatska proizvodnja svinjskog mesa nije dovoljna. U 2018. godini u Hrvatsku je uvezeno svinjskog mesa u vrijednosti 179,8 milijuna eura, a izvezeno u istom razdoblju svinjskog mesa u vrijednosti 19,9 milijuna eura.

Brojno stanje svinja u Republici Hrvatskoj nije zadovoljavajuće, odraz je nestabilnosti tržišne situacije, odnosno promjenjivosti ponude i potražnje bez ugovaranja proizvodnje. Veliku nestabilnost svinjskog tržišta u Hrvatskoj izaziva i nekontroliran uvoz svinjskog mesa koji za posljedicu ima stagnaciju ili potpuni prestanak proizvodnje u manjim proizvodnim jedinicama.

Tablica 19: Broj klasiranih svinjskih trupova od 2011. do 2018. godine

Godina	Ukupno	Republika Hrvatska	Uvoz
2011.	1.253.660	1.050.676	202.984
2012.	1.208.214	1.024.602	183.612
2013.	1.102.868	981.468	121.400
2014.	976.705	806.645	170.060
2015.	1.088.640	837.652	250.988
2016.	1.127.063	892.044	235.017
2017.	1.000.463	816.546	183.917
2018.	1.033.337	843.199	190.138

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Godišnje izvješće za 2018 godinu – Svinjogojstvo, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu Osječko-baranjske županije

Kontrola proizvodnosti kvalitetnog rasplodnog materijala posebice u obiteljskim gospodarstvima jedan je od preduvjeta stvaranja i uzgoja selekcioniranih svinja, koje će biti visoko vrijedna genetska osnova za kvalitetne tovljenike s visokim postotkom mesne jedinice. Samo s takovim proizvodnim potencijalom uzgajivači naše Županije mogu konkurirati na visokom zahtjevnom tržištu svinjskog mesa u Republici Hrvatskoj, a i u Europi. Prema podacima iz Ministarstva poljoprivrede-Godišnje izvješće za 2018 godinu – Svinjogojstvo u zadnjih deset godina broj živo oprasene prasadi povećao se za 3,3 praseta po krmači godišnje, a broj odbijene za 2,6. Navedeno povećanje plodnosti

direktan je rezultat uvođenja produktivnijih grla, uglavnom hibridnih programa, u proizvodnju na velikim farmerskim sustavima

Problematika u svinjogojstvu

Osnovna karakteristika u svinjogojskoj proizvodnji na području Osječko-baranjske županija kao i na cijelom području Hrvatske je permanentno variranje i uglavnom opadanje opsega proizvodnje uz istovremeno ozbiljno pogoršanje naturalnih pokazatelja. Na većini velikih svinjogojilišta proizvodnja je zadržana uz manje ili veće smanjenje opsega, dok je veliki broj malih proizvođača na privatnom sektoru prestao sa proizvodnjom bez realne šanse da je ponovo zasnuje. Jedan od problema je smanjenje broja krmača i suprasnih nazimica uzrokovan slabijom provedbom Operativnog programa razvitka svinjogojske proizvodnje kojeg je donijela Vlada RH u 2005. godini te neadekvatna agrarna politika u segmentu svinjogojske proizvodnje koja nije imala odgovarajuću potporu u Zajedničkoj poljoprivrednoj politici za razdoblje 2014. – 2020.

Uzroke nepovoljnog stanja svinjogojstva, treba tražiti u niskim otkupnim cijenama te nedovoljnom ulaganju u ovaj sektor, nedovoljnom broju krmača visoko kvalitetnog genetskog potencijala, na kojima bi se trebao temeljiti genetski napredak u svinjogojstvu. Razlozi za ovakvo stanje su brojni, a među njima je sigurno i nepovezanost proizvođača u proizvođačke organizacije, kao i vlasništvo klaonica i preradbenih kapaciteta. Osim toga proizvođači svinja u drugim zemljama EU povlače značajna sredstva kroz programe ruralnog razvoja, te na taj način mogu po niskim cijenama plasirati svoju proizvodnju. Proizvodni pokazatelji na obiteljskim gospodarstvima niži su nego na velikim farmama. Lošiji proizvodni pokazatelji dijelom su uzrokovani genetikom, ali isto tako i nepovoljnom strukturom obzirom na dob uzgajivača i veličinu farme te tehnološkim rješenjima koji se koriste u proizvodnji prasadi. Osim manjeg broja živo rođene prasadi po krmači pokazatelji uspješnosti proizvodnje su i trajanje servisnog i međuprasidbenog razdoblja. Uspoređujući ove pokazatelje velike farme imaju kraće međuprasidbeno razdoblje za 16 dana, a servisno za 15 dana.

Afrička svinjska kuga

Pojava Afričke svinjske kuge u susjednoj Srbiji dodatno otežava i komplicira obnovu svinjogojske proizvodnje, koja je krenula nakon duljeg vremena pozitivnim trendovima, kako po opsegu proizvodnje tako i rasta otkupnih cijena svinja.

Ministarstvo poljoprivrede promptno je djelovalo mjerama za sprječavanje pojave i ranog otkrivanja unosa virusa svinjske kuge na području RH. Ministarstvo poljoprivrede upozorava posjednike svinja da se pridržavaju propisa o označavanju, premještanju i prometu životinja, da spriječe kontakt svojih životinja s divljim svinjama. Istovremeno lovačka društva moraju smanjiti populaciju divljih svinja na 50 % matičnog fonda, te se posebno stimulira odstrjel divljih svinja.

Također je objavljen Javni poziv za podnošenje prijava za sufinanciranje dvostrukih ograda u uzgojima svinja koje se drže na otvorenom. Na raspolaganju su dva milijuna kuna s tim da uzgajivač svinja može dobiti do 20.000 kuna.

Na farmama je nužno osigurati provedbu bio-sigurnosnih mjera (dezinfekcija, primjena higijenskih mjera u objektu, onemogućavanje kontakta s divljim svinjama, postavljanje ograda, zabranjeno držanje i puštanje svinja na otvoreni prostor). Slične mjere vrijede i za lovišta.

Ovčarska proizvodnja

Brojno stanje ovaca u Republici Hrvatskoj je u stalnom porastu. Ovčarska se proizvodnja većinom odvija na ekstenzivnom poljoprivrednom području uz uspostavu intenzivnih proizvodnih jedinica.

Tablica 20: Ukupan broj posjednika i ovaca upisanih u Jedinствени регистар оваса у 2018. години

Број посједника		Број оваса	
Република Хрватска	Осјеџко-баранска жупанија	Република Хрватска	Осјеџко-баранска жупанија
19.067	894	664.037	39.388

Izvor: Министарство пољопривреде, *Годишње извјешће за 2018. годину – Овчарство, козарство и мале животиње*,
 Обрада података: Управни одјел за пољопривреду Осјеџко-баранске жупаније

Укупан број посједника оваса у Хрватској је 19.067 посједника од тога 894 је с подручја Осјеџко-баранске жупаније, а укупан број оваса је 664.037 оваса од тога с подручја Осјеџко-баранске жупаније је 39.388 комада, што представља повећање броја оваса у Хрватској за 2,5 %, а смањење броја оваса на подручју Осјеџко-баранске жупаније за 4% у односу на 2017. годину У Републици Хрватској годишње 389 произвођача испоручује 2.737.711 килограма овчјег млијека, од тога с подручја Осјеџко-баранске жупаније 1 произвођач испоручују 15.483 килограма овчјег млијека, што је у односу на 2017. годину смањење за 53%. Према оцјени стручњака, наша Жупанија као и цијела Република Хрватска, има велике могућности за држање, исхрану и узгој оваса, које нису довољно искориштене. Нуžno је успоставити економско исплативе величине стада, на којима ће обитељска пољопривредна gospodarstva ostvarivati svoje prihode, te генетски unaprijediti postojeću генетику с племенитим пасминama.

Козарска производња

До недавно екстензиван систем производње се мијенја у новije доба увођењем интензивне производње меса и млијека. Ова производња (зajедно с овчарством) представља алтернативне системе, који ће бити важни у прилагодби производње увјетима ЕУ, због његове мање конкуренције. За козарску производњу у Републици Хрватској може се рећи да има исте особине као и овчарска производња.

Tablica 21: Ukupan broj posjednika i koza upisanih u Jedinствени регистар коза у 2018. години

Број посједника		Број коза	
Република Хрватска	Осјеџко-баранска жупанија	Република Хрватска	Осјеџко-баранска жупанија
5.221	307	79.984	2.201

Izvor: Министарство пољопривреде, *Годишње извјешће за 2018. годину – Овчарство, козарство и мале животиње*,
 Обрада података: Управни одјел за пољопривреду Осјеџко-баранске жупаније

У 2018. години повећан је увоз живих оваса и коза у односу на 2017. годину с 2.399 тона на 2.838 тона. У истом раздобљу повећан је увоз овчјег и козјег меса с 1.456 на 1.604 тона. Укупан број коза у Хрватској је 79.984 комада од тога с подручја Осјеџко-баранске жупаније је 2.201 комада.

Конјогојска производња

Конјогојска производња у Републици Хрватској нема велики производни значај, док конјогојство као дио стоћарске производње за подручје Осјеџко-баранске жупаније има господарску, а надасве културну вриједност. Ова производња има статусно мјесто у Жупанији, а најзначајнији субјект је Државна ергела Ђаково и Липик. Ова ергела осим provedbe узгојно-селекцијског рада на липицима у конјогојским удругама осигурава и потребит мушки расплодни материјал и на тај начин директно unapređuje развој конјогојства.

Tablica 22: Бројно стање коња на подручју Осјеџко-баранске жупаније у 2018. години

Осјеџко-баранска жупанија	
Република Хрватска укупан број коња	Осјеџко-баранска жупанија број коња
23.649	1 759

Izvor: Министарство пољопривреде, *Годишње извјешће за 2018. годину – Копитари*,
 Обрада података: Управни одјел за пољопривреду Осјеџко-баранске жупаније

Na području Osječko-baranjske županije u 2018. godine bilo je ukupno 1.759 konja, najzastupljenija je lipicanska pasmina s 564 grla koje posjeduje 177 vlasnika. Trenutačno stanje konjogojstva u Osječko-baranjskoj županiji je usko vezano s problematikom sela: starosna struktura stanovništva i problematikom u poljoprivrednoj proizvodnji. Sadašnji rasplodni materijal osigurava kvalitetan napredak i značajan pomak ka boljem, no nedovoljan je broj mladih ljudi na selu zainteresiran za uzgoj, a posebice razvoj konjičkog sporta. Naime, plasman uzgojenih i obučenih konja je dobar izvozni proizvod za tržište, kako naše, tako i europsko.

Jedan od najznačajnijih uzgajivača konja na području Osječko-baranjske županije je Državna ergela Đakovo i Lipik, koja ima oko 160 konja. U 2006. godini pokrenut je postupak izgradnje jednog od najvećih projekata u povijesti Ergele izgradnja jahaone vrijednosti oko 20.000.000,00 kuna. Projekt ima veliko značenje ne samo za Grad Đakovo nego i za cijelo slavonsko-baranjsku regiju. Prostor i sastavni objekti Jahaonice namijenjeni su organiziranju i održavanju škole jahanja, dresure konja, terapijskog jahanja, te sportskih natjecanja - preskakanja prepona, zaprežnog sporta - tijekom cijele godine. Prostor uz Jahaonicu osmišljen je kao multisadržajni kompleks površine oko 4200 četvornih metara s nizom sadržaja turističkog karaktera - suvenirnice, restorana te prodavaonice s konjičkom opremom. U okviru Jahaonice izgrađena je tribina s 700 mjesta s popratnim sadržajem. Zatvoreni prostor jahaonice nudi mogućnost održavanja aukcijskih prodaja konja, izložba i sajmovi konja tijekom cijele godine.

Peradarska proizvodnja

Peradarska proizvodnja je u Republici Hrvatskoj industrijski organizirana i nju čini posebnom mogućnost brzog obrta u poslovanju, koja u konačnici daje najjeftiniju vrstu mesa. Perad za proizvodnju mesa čini oko 6,8% ukupne vrijednosti poljoprivredne proizvodnje i oko 13,3% vrijednosti stočarstva. Pilići su daleko najznačajnija vrsta peradi (u tovu), no postoji još i komercijalna proizvodnja purana, dok je uzgoj gusaka i pataka znatno manje zastupljen, ekstenzivan i namijenjen lokalnoj potrošnji i prodaji. Ukupna vrijednost proizvodnje peradi i jaja čini 13% ukupne vrijednosti poljoprivredne proizvodnje, odnosno 21,2% vrijednosti stočarske proizvodnje.

Otkup jaja u 2018. godini od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava iznosio je 4.238,00 kuna, a od ostalih poslovnih subjekata 301.369.970,00 kuna. Intenzivna proizvodnja (tov) je u integriranom sustavu poljoprivredno-prehrambenih poduzeća i ugovorne proizvodnje pojedinačnih proizvođača. Tehnološka učinkovitost te proizvodnje, mjerena efikasnošću konverzije hrane i stopom smrtnosti, povećana kakvoća, asortiment i naglasak na promidžbu, ne odstupa znatnije od one u drugim zemljama.

Na području Osječko-baranjske županije postoji interes za intenzivnu proizvodnju tovnih pilića i nesilica, odnosno jaja, osobito na području Đakovštine i Valpovštine. Imamo pozitivne primjere obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koji imaju ugovorenu proizvodnju tovnih pilića s "Kokom" d.d., Varaždin, s kapacitetima od 2.500 do 12.000 komada u jednom proizvodnom ciklusu u industrijskim sustavima proizvodnje koja uz veća ulaganja donosi odgovarajući dohodak. Značajne investicije u proizvodnju jaja bile su na području Općine Vuka investitor Žito d.o.o., gdje su izgrađeni kapaciteti za 215.000 nesilica s godišnjom proizvodnjom oko 62.000.000 jaja.

Problematika peradarstva

Sektor peradarske proizvodnje jedan je od sektora koji na nacionalnoj razini postiže visoku stopu samodostatnosti u proizvodnji jaja i mesa peradi. Značajan je i izvoz peradarskih proizvoda, no prisutna je i visoka stopa njihovog uvoza. U peradarskim farmama i seoskim kokošinjcima godišnje se u Hrvatskoj proizvede oko 570 milijuna komada jaja, a po potrošnji jaja po stanovniku Hrvatska je u donjoj skupini zemalja EU-a.

U Europskoj uniji od 1. siječnja 2012., prema direktivi 1999/74/EC, zahtijeva se da sve kokoši nesilice budu držane u obogaćenim kavezima s dodatnim prostorom za gniježđenje, kljucanje, čeprkanje i spavanje ili u alternativnim sustavima. Prema direktivi kavezi se mogu rabiti samo ako svakoj jedinki pružaju barem 750 cm² kaveznog prostora, prostor za gniježđenje, prostor za otpad, prečke i opremu za trošenje kandži, čime bi kokoši zadovoljavale svoje biološke potrebe. Odluka za ukidanje neobogaćenih kaveza donesena je 1999. Zemlje članice imale su dvanaest godina za prelazak na novi sustav i provedbu direktive.

U Hrvatskoj sustav držanja u neobogaćenim kavezima dopušten je do dana pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, a najdulje 12 mjeseci nakon pristupa Republike Hrvatske Europskoj uniji u svrhu završetka proizvodnog ciklusa. Hrvatski farmeri stare kaveze na svojim farmama (nesukladne direktivi 1999/74) s novim jatima nesilica posljednji su put mogli napuniti 30. lipnja 2013. godine, a tako proizvedena jaja tržištu mogla su se ponuditi isključivo do 30. lipnja 2014. godine. Ulaganja su skupa i po kljunu iznosi do 20 eura, a to je razlog što se znatan broj farmi nije uskladio svoje objekte i odustaje od kaveznog uzgoja.

Navedene činjenice prema podacima Hrvatske gospodarske komore za posljedicu imaju:

- u 2016. godini uvezeno jaja svih kategorija 8.954 tona, a izvezeno je 1.852 tona
- u 2017. godini uvezeno jaja svih kategorija 7.186 tona, a izvezeno je 1.199 tona.
- u 2018. godini uvezeno jaja svih kategorija 7.653 tona, a izvezeno je 2.071 tona.

Proizvodnja ribe

Slatkovodno ribarstvo već duži niz godina se nalazi u teškoj ekonomskoj situaciji prolazeći kroz duboke i sveobuhvatne promjene. Glavni problemi u uzgoju ribe su visoka novčana izdvajanja za razne vrste koncesija i naknada, te dugogodišnji ciklus proizvodnje. Također velike štete nastaju od ribojednih ptica. Visoki troškovi poslovanja dovode do previsoke cijene u konačnici što otežava konkurentnost i plasman ribe kako na domaćem tako i na inozemnom tržištu. Razvoj ribarstva je značajan i zbog očuvanja i zaštite okoliša jer su ribnjaci posljednje oaze raznih vrsta ptica.

Tablica 23: Površine ribnjaka u Osječko-baranjskoj županiji:

Tvrtka	Površine (ha)	Proizvodnja ha
MAKLER d.o.o.	19,29	
MIAGRO d.o.o.	1.298,18	
Osilovac d.o.o. Feričanci	22,00	
PP Orahovica d.d. PJ Ribnjačarstvo, Ribnjak na području grada D. Miholjac	1.002,52	
PP Orahovica d.o.o. PJ Ribnjačarstvo, Ribnjak na području općine Bilje - Ribnjak Baranja	663,90	
UKUPNO	3.005,88	361.898,00

Izvor podataka: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za ribarstvo

Pčelarska proizvodnja

Pčelarstvo u Republici Hrvatskoj je tradicionalna poljoprivredna grana. Prvi zapisi na našim prostorima su iz doba Rimskog carstva u kojima se navode podaci o visokoj kvaliteti meda iz naših krajeva. Kasnije, od XII stoljeća pčele se često spominju u statutima gradova, ili u različitim sudskim zapisima. U vrijeme vladavine kraljice Marije Terezije, 1775. godine, objavljen je naputak „Patent o pčelarstvu“ u kojem su dane postavke za širenje i njegovanje pčelarstva. Organiziranost pčelara na ovim prostorima datira još od davne 1879. godine kada je u Osijeku osnovano prvo pčelarsko društvo. Od tada pa do danas pčelarstvo je prošlo niz faza organiziranosti. Ovo bogato iskustvo ishodište je za sadašnje, ali i za buduće pčelarenje u Republici Hrvatskoj. Interes za pčelarsku proizvodnju na području Osječko-baranjske županije ima tendenciju rasta.

Tablica 24: Proizvodnja meda, broj pčelara i broj pčelinjih zajednica 2006.-2018. g. u OBŽ

Godina	Broj pčelara	Broj pčelinjih zajednica	Proizvodnja meda (tona)
2006.	514	27.650	1.382
2007.	516	28.500	712
2008.	509	22.513	660
2009.	520	25.400	820
2010.	528	25.720	1.020
2011.	550	28.000	1.150
2012.	585	27.700	920
2013.	670	30.000	1.380
2014.	714	28.600	630
2015.	750	28.800	1.330
2016.	820	30.600	1.120
2017.	850	29.652	1.300
2018.	918	27.793	875

Izvor: Županijski savez pčelara Osječko-baranjske županije, Obrada podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

U 2018. godini u Županiji proizvedeno je oko 875 tona meda, bilježi se porast pčelara i on iznosi 918. Županijski savez pčelara Osječko-baranjske županije je u suradnji sa Poljoprivrednim fakultetom u Osijeku i Pučkim otvorenim učilištem u Osijeku organizirao školu pčelara koju je u razdoblju od 2005 do kraja 2018. godine uspješno završilo oko 800 polaznika. U 2018. godini školu pčelara završilo je oko 25 pčelara. Škola prema planu traje 160 sati, a sastoji se od 80 sati teoretskog i 80 sati praktičnog dijela. Po završetku pčelarske škole, polaznici koji su uspješno apsolvirali dobili su diplomu Pučkog otvorenog učilišta u Osijeku, te je zvanje "Pčelar" upisano u radnu knjižicu.

Gospodarska manifestacija Dani meda u Hrvatskoj održana je od 5. do 7. listopada 2018. godine u Osijeku. U sklopu manifestacije je organizirano 23. ocjenjivanje kvalitete sortnoga meda, 17. ocjenjivanje pakovina meda, pakovina proizvoda za poboljšanje zdravlja na bazi meda, pakovina pića i suvenira te 14. ocjenjivanje kvalitete pića od meda i na bazi meda. Na ocjenjivanje meda pristiglo je 85 uzoraka različitih sorti meda. Na ocjenjivanje pakovina pristiglo je 24 pakovina meda, proizvoda za poboljšanje zdravlja na bazi meda i suvenira. Na ocjenjivanje kvalitete pića od meda i na bazi meda pristiglo je 14 uzoraka – medne rakije, likeri i vina (gvirc). Pčelarima koji su prijavili svoj med na ocjenjivanje dodijeljeno je 43 diploma Zlatna žlica, 31 diploma Srebrna žlica, 9 diploma Brončana žlica i 2 diplome za sudjelovanje.

U 2018. godini provodio se Nacionalni pčelarski program za razdoblje od 2017. do 2019. godine. Za te namjene osigurano je 2,25 milijuna Eura. Cilj je Nacionalnog pčelarskog programa (u daljnjem tekstu: Program) omogućiti razvoj pčelarstva poboljšanjem tehničko-tehnoloških okvira proizvodnje, dorade i ponude meda za tržište, očuvanjem i povećanjem broja pčelinjih zajednica, investiranjem u seleće pčelarstvo, osiguravanjem pomoći u kontroli i suzbijanju varooze, te potvrđivanjem kvalitete i prepoznatljivosti meda za potrošače uvođenjem sustavnih laboratorijskih analiza.

U Republici Hrvatskoj pčelari se uglavnom stacionarno, a dio pčelara seli zajednice na paše. Seleće pčelarenje nije dovoljno zastupljeno, a obzirom na sve veću urbanizaciju, kao i širenje turističkih sadržaja, poglavito u priobalju, te zbog nepouzdanosti i kratkotrajnih paša uslijed zamjetnih promjena u klimi, pčelari su prisiljeni sve više seliti. Međutim, velik dio pčelara ne posjeduje odgovarajuću opremu i nema pčelinjake prilagođene za seljenje, te su stoga ulaganja u ovaj segment pčelarenja neophodna. Budući da se svake godine bilježe značajni gubici pčelinjih zajednica, uzrokovani pčelinjim bolestima, ponajprije varoozom, neophodno je sustavno provoditi praćenje varooze i ostalih bolesti te uvesti sustavnu kontrolu i suzbijanje na cijelom prostoru Republike Hrvatske. Jedino sustavnim praćenjem gubitaka pčelinjih zajednica i praćenjem razvoja varooze kroz

pašnu sezonu te integralnim pristupom zaštite možemo značajnije utjecati na njihovo smanjenje. Jedan od čimbenika uspješnog prezimljavanja i povećanja prinosa pčelinjih proizvoda je i kvalitetna mlada matica.

"Zaštita izvornosti Slavenskog meda"

Oznaka izvornosti koristi se za označavanje poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda, koji potječu iz regije, odnosno iz tog mjesta ili iz te zemlje, čija kakvoća ili karakteristike u bitnom ili isključivo, nastaju pod utjecajem posebnih prirodnih i ljudskih čimbenika određene zemljopisne sredine i čija se proizvodnja, prerada i priprema u cijelosti odvija u tom zemljopisnom području. Oznake izvornosti štite se kao intelektualno vlasništvo kako bi se spriječila njihova zloupotreba ili neovlaštena upotreba, budući da one doprinose većoj tržišnoj vrijednosti proizvoda i usluga koja odgovara njihovim posebnim svojstvima i time stečenom ugledu. Proizvodi se štite zbog više cjenovne kategorije, stvaranja identiteta i prepoznatljivosti, izravne veze proizvoda s određenim zemljopisnim područjem što daje dodatnu vrijednost i prepoznatljivost tom području, te pridonosi ruralnom razvoju i osnivanju interesnih udruženja, ako ona još ne postoje u svrhu zajedničkog nastupa na tržištu, odnosno zajedničke promidžbe prehrambenog proizvoda.

Osječko-baranjska županija zajedno s Požeško-slavonskom, Brodsko-posavskom i Vukovarsko-srijemskom podržala je inicijativu Virovitičko-podravskoe županije koja je u suradnji sa znanstvenim institucijama pokrenula Projekt zaštite izvornosti "Slavenskog meda" koji se zemljopisno proizvodi na pet navedenih slavonskih županija. Ukupni troškovi za provedbu ovoga Projekta procjenjuje se na 140.000,00 kuna, a odnose se na intelektualne usluge, usluge znanstvene ekspertize, putne troškove, izrada loga i tehničko-materijalne usluge. U sklopu provedbe ovoga projekta Osječko-baranjska županija s Virovitičko-podravskom županijom zaključila je u prosincu 2014. godine Sporazum o provedbi Projekta "Zaštita izvornosti Slavenskog meda", te je za ovu namjenu osigurala 20.000,00 kuna. Dana 23. siječnja 2018. godine objavljena je u Službenom listu Europske unije L 17 Provedbena Uredba Komisije (EU) 2018/95 o upisu naziva „Slavonski med“ – zaštićena oznaka izvornosti u registar zaštićenih oznaka izvornosti i zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla. U 2018. godini samo tri pčelara su koristila zaštićenu oznaku izvornosti „Slavonski med“, a jedan od pčelara je s područja Osječko-baranjske županije. Trenutno je u postupku certifikacije četiri pčelara s područja Osječko-baranjske županije.

Prehrambena industrija

Osječko-baranjska županija je zbog svojih prirodnih potencijala značajan izvor sirovina za prehrambenu industriju. Međutim bogatstvo prirodnih potencijala ne prati i adekvatan razvoj prerađivačke industrije.

Tijekom 2018. godine proizvodnjom prehrambenih proizvoda i pića na području Osječko - baranjske županije bavio se 131 poduzetnik obveznika poreza na dobit s 3.063 zaposlenih. Ostvareni ukupni prihod iznosio je 2,56 milijardi kuna. Obje djelatnosti ostvarile su tijekom 2018. godine negativan konsolidirani rezultat i to proizvodnja prehrambenih proizvoda u iznosu od -140 milijuna kuna, a proizvodnja pića u iznosu od -9,3 milijuna kuna.

Mlinsko-pekarska industrija

Na području Osječko-baranjske županije radi sedam velikih mlinova dioničarskih društava kapaciteta 720 tona/24 sata i godišnjeg kapaciteta 200.500 tona prerade proizvoda od žitarica.

Mlinovi manjih tvrtki i obiteljskih gospodarstava su nestali u nelojalnoj konkurenciji na tržištu, a i neki veći sustavi su prestali s meljavom jer očekuju promjenu vlasničkih odnosa. Sve ovo je stvorilo mogućnost većeg uvoza brašna i ostalih mlinsko-pekarskih proizvoda iz susjednih država.

Cijena pšenice roda 2018.godine utvrđuje se na temelju postotka proteina i hektolitarske mase i podijeljena je u četiri grupe ovisno o kvaliteti.

Otkupna cijena pšenice s proteinima manjim od 10,49 i minimalne hektolitarske mase od 74 kg/hl je 1,00 kuna po kg, za pšenicu s proteinima u rasponu 10,50 – 11,99 i minimalnim hektolitrom 75 kg/hl cijena je 1,10, a pšenica s proteinima od 12,00 do 13,49 i minimalne hektolitarske mase 77 kg/hl otkupljuje se po cijeni od 1,15 kuna za kg.

Proteini viši od 13,50 i minimalne hektolitarske mase 78 kg/hl cijena iznosi 1,20 kuna po kg.

Proizvođači pšenice na prostorima županije na površini od 53.280 ha uz prinos od 6 tona po ha ostvarili su ukupnu proizvodnju od 320 tisuća tona pšenice.

U proizvodnji kruha i tjestenine sve više se otvaraju mali proizvodni kapaciteti s boljom produktivnošću i većom lepezom proizvoda, te velikim uvozom tjestenina poznatih talijanskih proizvođača.

U 2019. godini na području Osječko-baranjske županije žetva pšenice obavljena je na 50.000 ha, gdje je uz prosječni prinos od 6,0 t/ha ostvarena ukupna proizvodnja od 300.000 tona.

Kvaliteta pšenice je vrlo dobra, nešto bolja od prošlogodišnjeg prosjeka a obračun (hl, proteini) i visina otkupne cijene koja se kretala 0,95 – 1,25 kn/kg ovisno o kvaliteti utvrđivala po novom Pravilniku o ugovornim odnosima pri otkupu pšenice (NN 62/19).

Industrija šećera

Proizvodnja korijena šećerne repe u 2019. godini bilježi i dalje pad, te je ove godine istom zasijano svega 13.000 ha u Hrvatskoj, najmanje do sada. Na prostoru Osječko-baranjske županije ovom kulturom je zasijano 5.900 ha.

Ministarstvo poljoprivrede osiguralo je u naredne tri godine 60 mil. kuna, odnosno godišnje 20 mil. za pomoć proizvođačima repe. Ali mjere su donesene kasno tako da je 2019. zasijano znatno manje šećerne repe nego se očekivalo.

Kampanja prerade i vađenje šećerne repe počela je 9. rujna, nešto ranije od uobičajenog i očekuju se prosječni proizvodni rezultati zbog pojave bolesti cercospore, te velikih količina oborina koje su utjecale na kvalitetu korijena šećerne repe (digestija).

Tržište bijelog šećera ima blagu tendenciju rasta i očekujemo da će proizvođači uz potpore ministarstva dobiti zadovoljavajuću otkupnu cijenu za prodane količine korijena šećerne repe. Ugovorena otkupna cijena korijena šećerne repe za 2019. godinu iznosi 2,30 kuna po kg na bazi digestije od 16% s tim da se ista korigira ako na tržištu dođe do rasta cijene konzumnog šećera.

Ukidanje kvota za šećernu repu u listopadu 2018. rezultiralo je znatnim padom cijena šećera na svjetskom tržištu što je šećerane dovelo u vrlo nezavidnu situaciju, te kako bi ojačali svoju konkurentnost smanjili su troškova poslovanja i počeli proces udruživanja koji je sada u tijeku.

Industrija ulja

Na poljoprivrednim površinama RH ove godine je zasijano suncokretom 37.000 ha. Žetva suncokreta obavljena je na 85 % površina uz prosječan prinos od 3,0 t/ha, očekuje se proizvodnja od 110.000 tona.

Tvornica ulja Čepin spremna je otkupiti sve ponuđene količine po tržišnoj cijeni koja se kreće od 1,75 – 1,90 kn/kg, ovisno o vremenu prodaje.

Tvornica je tijekom posljednje 2-3 godine uložila mnogo sredstava za osuvremenjivanje procesa proizvodnje te izgradnju novog pogona za preradu soje, tako da ovog trenutka može prerađivati sve uljarice (suncokret, soja, uljana repica) i osigurati 100 % proizvodnju uljarica u količini od 150.000 tona, koliko iznose kapaciteti tvornice.

Industrija stočne hrane

Unazad nekoliko godina proizvodnja stočne hrane pokazuje tendenciju pada uzrokovanu prije svega slabom kupovnom moći potrošača i nestabilnim tržištem stoke zbog uvoza jeftinijeg mesa i stoke, što dovodi do smanjena brojnog stanja stoke u domaćem uzgoju.

Privatizacijom velikih gospodarskih sustava na prostorima Županije i Istočne Hrvatske (Valpovo d.d., PP Orahovica, Vupik d.d.), te otvaranjem u Belju Tvornice stočne hrane Darda, godišnjeg kapaciteta od 200.000 tona, Tvornice stočne hrane Vitalka – Grupa Žito kapaciteta 80.000 tona, određeni

broj tvornica stočne hrane se ugasio ili radi samo za vlastite potrebe, što ukazuje na smanjenje proizvodnje stočne hrane na ovim prostorima, smanjenje broja uposlenih djelatnika, te danas-sutra i smanjene mogućnosti plasmana sirovina, odnosno žitarica i uljarica u industriji stočne hrane.

Novom reorganizacijom velikih poljoprivrednih sustava neke tvrtke će vratiti u svoj proizvodni program tvornice stočne hrane koje će biti usmjerene na opskrbu stočne hrane za vlastite farme a dio usmjeriti za potrebe domaćeg tržišta.

Ostale industrije

Područje Osječko - baranjske županije posjeduje vrlo raznoliku prehrambenu industriju tako da osim navedenih većih industrija, značajno mjesto, po rezultatima i opsegu poslovanja, zauzimaju klaonička industrija, industrija prerade mlijeka, proizvodnja vina i piva, prerada voća i povrća te konditorska industrija.

Financijski rezultati poduzetnika obveznika poreza na dobit sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji u 2018. godini – djelatnosti poljoprivrede, proizvodnje hrane i proizvodnje pića

Prema podacima FINA-e godišnje financijsko izvješće za poslovanje u 2018. godini predao je slijedeći broj poduzetnika obveznika poreza na dobit sa sjedištem na području Osječko-baranjske županije:

- 417 poduzetnika iz djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva
- 108 poduzetnika iz djelatnosti proizvodnje prehrambenih proizvoda
- 23 poduzetnika iz djelatnosti proizvodnje pića

Tablica 22: Osnovni pokazatelji poslovanja poduzetnika OBŽ za 2018. godinu prema djelatnostima

(iznos u milijunima kuna)

Djelatnosti	Ukupni prihod			Broj zaposlenih		
	2018.	Indeks 2018/2017	Udio %	2018.	Indeks 2018/2017	Udio %
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	6.581	100,6	23,0	4.922	96,7	11,9
C10 Proizvodnja prehramb. proizvoda	2.452	93,6	8,6	2.835	95,6	6,8
C11 Proizvodnja pića	109	96,0	0,4	228	96,6	0,5
Ukupno sve djelatnosti	28.567	108,6	100	41.473	101,7	100

Djelatnosti	Dobit			Gubitak			Konsol. financ. rezultat
	2018.	Indeks 2018/2017	Udio %	2018.	Indeks 2018/2017	Udio %	
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	397	149,4	19,6	84	5,9	8,9	313
C10 Proizvodnja prehramb. proizvoda	30	67,8	1,5	170	116,6	18,1	-140
C11 Proizvodnja pića	2	72,1	0,1	11	289,6	1,2	-9
Ukupno sve djelatnosti	2.022	182,1	100	942	33,9	100	1.081

Djelatnosti	Investicije u dugotrajnu imovinu		
	2018.	Indeks 2018/2017	Udio %
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	281	104,5	29,1
C10 Proizvodnja prehramb. proizvoda	41	73,2	4,3
C11 Proizvodnja pića	0	-	0,0
Ukupno sve djelatnosti	966	101,6	100

Djelatnosti	Prihodi od prodaje u inozemstvu			Uvoz			Saldo
	2018.	Indeks 2018/2017	Udio %	2018.	Indeks 2018/2017	Udio %	2018.
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	822	112,7	13,7	565	104,9	15,9	257
C10 Proizvodnja prehramb. proizvoda	817	109,4	13,6	296	82,0	8,3	521
C11 Proizvodnja pića	4	206,3	0,1	8	89,1	0,2	-4
Ukupno sve djelatnosti	6.006	109,3	100	3.546	106,3	100	2.461

Izvor podataka: FINA, obrada HGK ŽK Osijek

U 2018. godini 417 poduzetnika osnovne djelatnosti poljoprivreda, sa sjedištem u Osječko-baranjskoj županiji, je predalo godišnji financijski izvještaj o poslovanju. Osim trgovačkih društava tu su poduzetnika su i obrti, OPG-ovi i zadruge koji su obveznici poreza na dobit. Ovi poduzetnici su u 2018. godini ostvarili pozitivan financijski rezultat u iznosu od 313 milijuna kuna.

Poduzetnici, čija je osnovna djelatnost proizvodnja hrane, a za 2018. godinu je 108 takvih poduzetnika predalo godišnji financijski izvještaj, ostvarili su negativan financijski rezultat u iznosu od 140 milijuna kuna. Poduzetnici čija je osnovna djelatnost proizvodnja pića (23 poduzetnika) ostvarili su negativan financijski rezultat u iznosu od 9 milijuna kuna.

Proizvodnja prehrambenih proizvoda je u 2018. investirala u dugotrajnu imovinu 41 milijun kuna što je za 27% manje u odnosu na prethodnu 2017. godinu, a poljoprivreda je investirala 281 milijun ili 4,5% više u odnosu na 2017. godinu. Investicije kod proizvodnje pića su u 2018. godini iznosile 34 tisuća kuna.

Poljoprivreda je u 2018. godini ostvarila 822 milijuna kuna prihoda od prodaje u inozemstvu, a istovremeno joj je uvoz iznosio 565 milijuna što znači da je ostvarila pozitivan saldo u iznosu od 257 milijuna kuna. Prehrambena industrija je ostvarila 817 milijuna kuna od prodaje u inozemstvu, a uvezla je robe u vrijednosti 296 milijuna, pa pozitivan saldo razmjene iznosi 521 milijun kuna. Proizvodnja pića je ostvarila negativan saldo razmjene u iznosu od 4 milijuna kuna – prihodi od prodaje u inozemstvu su joj iznosili 4 milijuna, a uvoz 8 milijuna.

ZAKLJUČAK

Poljoprivreda je od izuzetne važnosti za Osječko-baranjsku županiju kao pokretačka snaga regionalnom gospodarskom razvitku. Kao gospodarska grana poljoprivreda izravno utječe na razvoj gospodarstva, na otvaranje radnih mjesta, životni standard i opći prosperitet. Poljoprivreda može biti značajan izvozni proizvod i pruža veće mogućnosti zapošljavanja stanovništva različitog profila zanimanja. U daljnjem oblikovanju poljoprivredne politike potrebno je posebnu pozornost usmjeriti zaštiti okoliša kroz primjenu direktiva koje su usmjerene zaštiti tla, vode i zraka od mogućih onečišćenja u poljoprivredi, kao i primjeni pravila višestruke sukladnosti, te agro-okolišnih mjera.

Jedan od ključnih problema primarnih poljoprivrednih proizvođača je njihov nedovoljan utjecaj u procesu formiranja cijene njihovih proizvoda koji se odvija s prehrambeno-prerađivačkom industrijom. Naime, u ostalim zemljama EU primarni proizvođači organizirani su kroz proizvođačke organizacije koje su suvlasnici prehrambeno-prerađivačke industrije, te na taj način njihova pozicija u formiranju otkupne cijene primarnih poljoprivrednih proizvoda je značajna. Iz tog razloga u narednom razdoblju nameće se potreba stvaranja proizvođačkih organizacija u svim sektorima poljoprivredne proizvodnje.

Naša poljoprivredna gospodarstva moraju tražiti svoju priliku i kroz II. stup plaćanja iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj koji je za Republiku Hrvatsku na godišnjoj razini osigurao alokaciju oko 333 miliona eura, a prema mjerama utvrđenim u Programu ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. godine (nastavno: Program). Program je važan strateški dokument koji bi trebao pridonijeti razvoju hrvatske poljoprivrede i ruralnog prostora, temeljem kojega će njegovim korisnicima biti dostupno nešto više od 2,3 milijarde eura u programskom razdoblju.